

Uttaler og vedtak frå Vestland Arbeiderparti sitt årsmøte 2024

R1 Arbeid

Heile folket i arbeid – eit inkluderande arbeidsliv

Dei demografiske endringane i samfunnet fører med seg behov for å tenkja nytt og nyskapande slik at vi også i framtida får løyst oppgåvene i samfunnet. Det eksisterer ein arbeidskraftreserve i Noreg som må mobiliserast. Tilknytning til arbeidslivet gir også positive effektar for enkeltmenneske. Ein vert inkludert i sosiale miljø, aukar livsmeistring og skal løne seg økonomisk. Likevel vil det alltid vere slik at nokre faktisk ikkje kan arbeida. Når ein kjem til det punktet at uføretrygd skal bereknast må det sikrast at ikkje ein vert straffa økonomisk for å ha prøvd å halde seg i arbeid så lenge som mogleg. Om ein til dømes har prøvd å arbeida i redusert stilling dei siste åra vert også berekningsgrunnlaget urimeleg lågt sett opp mot innsats gjennom eit lengre arbeidsliv. Dette gir ikkje eit insentiv som aukar arbeidsdeltaking, men vil heller ha motset effekt. Mange av dei gode løysingane på dei nemnte utfordringane finst allereie, men nokre er enno ikkje utvikla. Dei lokale Nav-kontora bør ha meir friheit til å utprøva nye lokale tiltak, og i større grad sjølvje vurderer behov for allereie eksisterande tiltak som til dømes AFT (arbeidsforberedande trening) etter eige skjønn.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Prøve ut nye tiltak og etablera ordningar med sikte på å auka deltaking i arbeidslivet for alle
- Auke sysselsetjinga blant menneske med utviklingshemming gjennom at offentlege anbod prioriterer VTA/VTO-bedrifter der det er mogleg
- Syrgje for god oppfølging av tilsetja i VTO (varig tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift) og gi ein fast tilskotsats for oppfølginga
- Gjere tilrettelagd fagopplæring til ei nasjonal ordning
- Auke taket for kor mykje ein kan tene utan at uføretrygda vert avkorta
- Sikre bedrifter og arbeidssøkande tilgang til effektiv og tilgjengeleg arbeidsformidling
- Gjennomføre tiltak som gjer det lettare for folk å få fleire barn og samstundes arbeida heiltid
- Modernisere sosialtenestelova og folketrygdlova med sikte på å forenkla ytingar
- Gå gjennom reglar for berekning av uføretrygd med mål om å få på plass ei meir rettferdig ordning
- Modernisere arbeidsmiljølova kapittel 10 om arbeidstid, med digitale formkrav for oversikt over arbeidstida og fleire formkrav til avtalar om gjennomsnittsberekning av alminneleg arbeidstid og utvida overtid

R2 Bustad

Noko av årsaka til at Noreg har utvikla seg til eit land med små forskjellar er den sosialdemokratiske bustadpolitikken som har hatt som eit klart mål at folk skal eige sin eigen bustad. Når marknadskreftene styrer fritt er det mange som ikkje har økonomisk moglegheit til å komma seg inn på bustadmarknaden. Særleg utsett er menneske med varig låginntekt, einslege forsørgjarar og unge i etableringsfasen.

I tråd med eldrereforma skal kommunane framover byggja fleire bustadar som er tilpassa at folk kan bu trygt heime lengre. Det er heilt naudsynt at kommunane også settast økonomisk i stand til å byggje desse bustadane i dag.

Stortinget skal behandla bustadmeldinga i løpet av dette året og Vestland Arbeiderparti har store forventningar om at denne nyttast til å gjenreisa Husbanken til ein aktør som bidreg til at vi når dei bustadpolitiske måla våre om trygge og gode bustadar til alle. Startlån er vårt viktigaste bustadpolitiske verkemiddel, og ramma må aukast. Husbanken må også få i oppdrag å i større grad hjelpe kommunane med deira bustadpolitiske arbeid. Bustadmeldinga må også sjå på ulike formar for bustadkjøpsordningar utover dei leige-til-eige-modellane som finst i dag. Vi må også fornya husleigelova slik at rettane til leigetakaren vert styrkte. Bygging av studentbustadar er ein vinn-vinn-sak, ved at vi bidreg til trygge og gode bustadforhold for studentane samstundes som det bidreg til å minska trykket i bustadmarknaden.

Vestland Arbeidarparti vil:

- At husbanken si utlånsramma vert ytterlegare auka
- Styrke støtteordningar slik at kommunane kan byggje endå kommunale bustader
- Styrke ordninga med kommunale bustadstilskot til privatpersonar
- Det skal arbeidast for ei langsiktig ordning med investeringstilskot til kommunane, til sjukeheimsplassar og omsorgsbustadar.
- Vestland Arbeidarparti vil arbeida for at det vert bygd nok bustader for utviklingshemma

R3 Helse

Kvinnehelse

Prioritering av kvinnehelse er både god samfunnshelse og god samfunnsøkonomi. Medisinsk kunnskap byggjer i stor grad på studium gjort på mannskroppen. Kvinner og menn kan ha ulike symptom på same sjukdom og dei kan reagere annleis på medisinar. For tilstandar som rammar begge kjønn, til dømes hjartesyjukdom, manglar vi framleis forskning på kvinner helseutfalla og behandlinga sine. Manglande kunnskap om sjukdomar som endometriose, lipødem og polycystisk ovariesyndrom gjer at kvinner vert seinare diagnostisert og får dårlegare behandling. Her er og forskinga mangelfull. Kvinner si helse heng ofte saman med helsa til borna deira. Meir kunnskap om kvinnehelse gir betra helse, betre livskvalitet og like moglegheiter for både mor og barn. Eit auka fokus på kvinner sine livs- og helseutfordringar vil sikra mange friske leveår for både kvinner som skal menstruere, verte gravide, føda friske barn, vere arbeidsdyktige og bidra i samfunnet lenge etter overgangsalderen. Det er utvitydig slått fast at sjukdomar artar seg ulikt mellom kjønna og at det er naudsynt med auka fokus på kvinnehelse i medisinsk forskning. Det vil teke tid for å endre etablerte strukturar i helseforskning og tette kunnskapshøla når det gjeld kvinnehelse. Vestland Arbeidarparti meiner difor det er naudsynt at fokuset på kvinnehelse haldase oppe.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Gi økonomisk insentiv til forskning på kvinnehelse og bruk av forskingsdyr som er hokjønn slik at kunnskapshol blir tetta og ny kunnskap vert løfta fram.
 - Opprette eit brukarutval for kvinnehelse for å sikra at kvinners medverknad i avgjersleprosessar
 - Auke midla til forskning på kvinnehelse slik at kunnskapshol vert tetta og ny kunnskap kan løftast fram.
 - Ha auka fokus på kvinner sine helseutfordringar i helseprofesjonsutdanningane slik at vi sikrar likeverdige heilsetenestar for alle.
 - Ha større fokus på kvinner sine livs- og helseutfordringar hos fastlegane slik at ikkje problema vert bagatelliserte.
-
- Svangerskap, fødsel, barsel
 - Svangerskap, fødsel og barsel tid kan føra med seg fysiske-, mentale- og/eller tannhelseproblem. Dette kan igjen påverke helsa og utviklinga til barnet. Vestland Arbeidarparti meiner det skal vera ein prioritert offentleg oppgåve å vareta kvinnene som bringar fram neste generasjon.
 - Vestland Arbeidarparti vil:
 - Styrke prioriteringa av heilsetenestar for mor etter fødsel.
 - Gi alle nybakte mødrer tilbod om heimebesøk av jordmor og/eller helsesøster etter fødsel.
 - Gi gravide gratis tannhelsetilbod i svangerskapsperioden og fram til og med veke seks etter fødsel.
 - Auka kunnskapen innan særlege utfordringar for minoritetskvinner i svangerskaps- fødsels- og barselomsorga og jobba for målretta tiltak for å tryggja den enkelte i møtet med norsk helsevesen.

Spesialisert rehabiliteringstilbod

Pasientar i spesialisert rehabiliteringstilbod er ei sårbar gruppe som treng støtta til fellesskapet. Vestland Arbeiderparti er opptekne av at pasientar som treng spesialisert døgntil behandling får eit forsvarleg tilbod når dei har behov for det. Pasientane treng eit rehabiliteringstilbod som er der for dei over tid, og der dei møter eit team av fleire profesjonar av spesialistar som kan gi den enkelte ei oppfølging som er tilpassa dei samansette diagnosane deira.

Fastlege for alvorleg sjuke barn

For nokre familiar er det ekstra viktig å ha ein fastlege dei stolar på og som dei kan ha eit forhold til over tid. Barn som er alvorleg sjuke, og barn med særskilde behov bør prioriterast. For eit barn med t.d. autisme, kan det vera svært krevjande å gå til lege. Då er det viktig at barnet slepp å stå på venteliste for fastlege. Ei lovfesta rett til prioritet på ventelista til ein fastlege, vil vera godt, rett og viktig å prioritera – både for barnet, familien og samfunnet som heilskap. Det er dessutan god samfunnsøkonomi.

Vestland Arbeiderparti ønskjer

- ein lovfesta rett til prioritet ved byte av fastlege for barn med særskilde behov og/eller med alvorleg sjukdom.

Rusbehandling

Rusavhengige er menneske som ofte sit nedst ved bordet, om dei i det heile kjem inn i rommet. Dette er menneske i samfunnet vårt med ein sjukdom som avlar meir sjukdom. Rusavhengigheit fører til store vanskar både for den det gjeld og for familien. Gode døgntil behandlingstilbod med tilstrekkeleg kapasitet har mykje å seia, både samfunnsøkonomisk og personleg for dei det gjeld.

Regjeringa fjerna i 2023 ordninga med fritt behandlingsval, samtidig som ein beheldt ordninga med pasientanes rett til å velje behandlingsstad. Ordninga med fritt behandlingsval har i lita grad oppnådd formålet om å få ned ventetidene eller gjort helsetenesta meir effektiv. Samtidig har ho bidrege til å svekkja dei offentlege sjukehusa. Dette var eit heilt rett grep slik at helseføretaka ikkje blir tvungen til å betala for private tilbod når det allereie eksisterer eit offentleg tilbod. Med denne endringa tek det offentlege tilbake styringa over eige budsjett. I kjølvatnet har fleire private og nokre offentlege rusbehandlingstilbod vert stengd. Vestland Arbeidarparti forventar at regjeringa sikrar eit trygt, tilgjengeleg og kompetent offentleg behandlingstilbod for rusavhengige slik at det etablerast truverd i denne omlegginga.

Vestland Arbeidarparti vil:

- At avviklinga av godkjenningssordninga i fritt behandlingsval skal ikkje medføre eit dårlegare tilbod til pasientane
- Sikre god kapasitet i det offentlege rusbehandlingstilbodet
- Sikre at viktig kompetanse ikkje vert tapt i omlegging av rusbehandlingstilbodet

R4 Ein berekraftig klima- og miljøpolitikk

Grøn omstilling

Arbeidarpartiet må i regjering og på Stortinget visa veg i det grønne skiftet. Gjennom Paris-avtalen har Noreg forplikta seg til betydelege kutt i klimagassutslepp. Klimaendringane er globale, men årsakene og løysingane er lokale. Derfor skal klima vere ramma rundt all Arbeidarparti-politikk, også på fylkesnivå.

Prosessindustrien i fylket må samarbeida med staten og fylkeskommunen for å utvikla miljøvenlege produksjonsmetodar og sikra tilstrekkeleg fornybar energi. Elektrifisering av transport og industri skapar eit behov for meir kraft, og utfordrar kapasiteten i straumnettet. Energikommisjonen meiner Noreg treng 40TWh ny fornybar energi innan 2030, men prisauke på innsatsfaktorar og krig i Europa har pressa utbyggingsprisar og rentekostnader betydeleg opp, som skapar stor usikkerheit om framtidig lønsemd. Vestland fylke har gått føre i omstillinga mot eit nullutsleppssamfunn, men har for små musklar i dette arbeidet.

For å nå Noreg klimamåla sine om å redusera utsleppa med minst 50% innan 2030 må prosjekt og tiltak som bidreg til reduksjon i utslepp prioriterast. Samtidig må ein sørgja for at det blir meir positivitet til kraftutbygging. Vertskommunane for vasskraft må få meir att for den verdiskapinga kraftproduksjonen og den planlagde effektauken står for. Konesjonskrafta har i generasjonar vore ein kompensasjon for avstått areal til kraftutbygging. Prinsippet om at denne kompensasjonen skal liggje att i lokalsamfunna må stå ved lag også i framtida.

Fylket har mange urørte naturområde med stort biologisk mangfald. Kommunane som må ta det største ansvaret for vern av natur, og må gjevast fleire verkemiddel for å take vara på naturareal. Vestland Arbeiderparti er forplikta til å verna om miljøet og jobba for produksjon av energi med minst mogeleg naturinngrep. Så langt det er råd, må vi sikra at løysinga på klimakrisa ikkje forsterkar naturkrisa. Utbygging av ny kraftproduksjon i Vestland bør primært skje gjennom oppgradering og effektivisering av eksisterande vasskraftverk og vindkraft på land, og dessutan utbygging av havvind og solenergi. Bruk av solenergi kan redusera behovet for nye kraftutbyggingar, senka straumprisar og styrkte lokal energiproduksjon, over heile landet.

Vestland Arbeidarparti vil:

- styrke Enova som verktøy i omstillingsarbeidet.
- arbeid for gunstige skattefordelar for næringsliv i omstilling.
- utvikle system og krav til forenkla klimarekneskap for bedrifter innan 2030, med tiltak for bedrifter som fråviker nullutsleppsvisjon.
- styrke fylkeskommunane som utviklingsaktør i det grønne skiftet
- byggja ut fleire hurtigladestasjonar både i by og distrikt.
- styrke forskinga om omstillingsarbeidet, særleg Bjerknessenteret i Bergen med varig finansiering.
- vareta naturmangfaldet på land og under havoverflata i omstillingsarbeidet.
- at gjenbruk av plast i størst mogeleg grad løysast lokalt.
- gå vekk frå «Fyrstemann til mølla»-prinsippet for tildeling av kraft.
- prioritera prosjekt som reduserer utslepp og bidreg til å nå klimamåla.
- prioritera prosjekt med samlokalisering av industri og kraftproduksjon.
- sikre at nye prosjekt får tildelt kraft og plass i nettet basert på samfunnsøkonomiske og miljømessige nyttevurderingar.

- at prosessindustrien i Vestland fylke må gjennom utbetring av kraftnettet og auka produksjon av elektrisk kraft, skal sikrast endå fornybar energi til den grønne omstillinga.
- at lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon for utbygging av kraft skal ha fortrinn som sikrar at ein får meir att i form av lokal verdiskaping og aktivitet.
- innføra eit påbod om å installera solfangarar eller solceller på alle nye bygg og ved omfattande renovering av bygg. Påbodet skal gjelda for offentlege bygg og næringsbygg med grunnflate over 500kvm. Gode statlege tilskotsordningar gjennom Enova er ein føresetnad.
- at staten må stimulera og invitera norsk industri til å vera med på å utvikla rørsla i havet til energiproduksjon. Døme her er å skapa energiproduksjon i ope hav basert på den velkjende kompensatoren teknologien som oljebransjen nyttar seg av.
- At skattesystemet innrettast slik at det blir investert både i anlegg som gjæver ny produksjon og i effektanlegg som kan balansera uregulerbar vindkraft og elvekraft.

Naturkrisa

NRK har dokumentert at det forsvinn 17 kvadratmeter natur i minuttet. Utviklinga går i feil retning for naturen, og over år vil dette gje alvorlege samfunnsproblem. Det hastar med å få på plass kraftfulle tiltak for ein betra og meir heilskapleg samfunnsplanlegging.

Kommunane sin økonomi må ikkje vere til hinder for å kunna gjera rette vedtak kring m.a.: nedbygging av myr, forvaltning av skog, vern av t.d. gammalskog og regnskog, raudlista artar og naturtypar, også under havoverflata i kystsona, viktige kulturlandskap, handtering av overvatn, opning av bekkar o.l. Det må difor sikrast auka statlege midlar ein kan søke på slik at kommunane i utviklingsarbeidet sitt kan treffa rette avgjerder, og sikre tilstrekkeleg kartleggingsarbeid når det kjem til naturmangfald, klima og miljø. Kommunane må også sikrast endå kunnskap og kartleggingskompetanse når det kjem til avgjerder kring bruk av natur til utvikling av fornybar energi, marine verdier og anna næring i sjø som t.d. oppdrett. Dette gjeld også berekning av karbonlagring og opptak i vegetasjon under havoverflata.

Vestland Arbeiderparti vil:

- opprette ein ordning med eit Miljøombod for å styrkja arbeidet med å bevare naturen for framtida og sikra at ingen artar eller naturtypar går tapt.
- leggja til rette for sektorovergripande forvaltning av natur som gjer oss i stand til å følgja opp måla i naturavtalen, og under dette vurdere å tilbakeføra ansvaret for plan- og bygningslova frå Kommunal- og distriktsdepartementet til Klima- og miljødepartementet.
- sikra meir statlege midlar inn i kommunane sitt kartleggingsarbeid knytt til naturmangfald, miljø og klima.
- arbeide for eit betra naturrekneskap, for å sikra naturvern av sårbare område.
- arbeide for at fleire kommunale arealplanar er arealnøytrale
- gje kommunane fleire verkemiddel enn dei har i dag for å bevare naturareal.
- avgrensa hyttefelt som krev enorme naturressursar.
- føre ein aktiv politikk for meir vern etter naturmangfaldslova
- styrke rettstryggleiken i naturen.
- arbeide for å etablera eit internasjonalt havmiljøfond.
- at utmarkseigedommane som forvalta av Opplysningsvesenets fond skal overførast til Statskog for å sikra ein heilskapleg forvaltning av utmarkseigedommane til staten som

- byggjer på kompetanse på natur- og viltforvaltning og garanterer allmenta tilgang til jakt, fiske og friluftsliv.
- leggje til grunn for all transportplanlegging og utbygging at mobiliteten i 2050 er utan utslepp og utan større arealbeslag enn i dag. Transportetatane sitt ansvar for å følgja dette opp må forankrast i lovgjevinga.

R5 Energi

Energipolitisk uttale

Å sikre ein stabil og føreseieleg straumpris er sett på som viktig for både hushalda og industrien

Tempoet i det grønne energiskiftet aukar og er eit resultat av at verda ynskjer at fornybar energi skal erstatta fossil. Parisavtalt som Noreg har signert, er juridisk bindande og forpliktar medlemslanda å hindra temperaturstigning over 2 grader. I dag er om lag 47 prosent av energien vi brukar fossil. Tiltaket er å kutta utslepp av klimagassar og ambisjonen til Noreg er å kutta 55 prosent av utsleppa innan 2030.

Denne målsetjinga er både ambisiøs og krevjande, særleg sidan Noreg alt i dag har stort innslag av fornybar energi med mykje vasskraft og etter kvart vindkraft på land. Meir utbygging av fornybar kraft vil bety nye teknologiske løysingar med høgare kostnad og nedbygging av natur. Dette vil utfordra både naturinteressene og kraftprisen vi er vande med i Noreg.

Skal vi lukkast med å dekkja behovet for ny fornybar kraft må vi gjere mange tiltak. Det siste tiltaket vi gjer vil også vere det dyraste og utfordra naturinteressene mest. Energiøkonomisering må vere førsteprioritet, den skånar for nye naturinngrep, men også her vil kvar kilowatt tima bli dyrare for kvart tiltak vi gjer. Vel vi dei dyraste løysingane vil også energiprisen bli høg.

Om vi skal få til meir utbygging av fornybar kraft, må tilliten til prosessane styrkast. Handsaming etter Plan- og bygningslova vil sikra naturomsyn og demokratisk deltaking. Vertskommunen må også sjå at ein får noko att for å vere vertskap for utbygging. Då vasskraft vart bygd sikra ein både inntekter og kraft til distrikts-Noreg.

Ein straumpris som både næring og privatpersonar kan leva med er eit uttrykt mål i Arbeidarpartiets energipolitikk. Rein fornybar kraft skal vere eit fellesskapsgode og eit konkurransefortrinn med utlandet. Dette vil igjen trekkja utanlandske investeringar til landet, ofte kraftkrevjande industri som igjen aukar behovet for meir kraft.

Noreg er tett knytt til Europa gjennom handelsavtalar. Straum er også ei vare som flyt mellom landa. Utan straumkablar til nabolanda våre ville Noreg måtte byggja om lag 40 twh for å sikra seg mot år med lite nedbør. Ap meiner det framleis skal vere straumutveksling mellom land, men ambisjonen vår er ikkje europeiske kraftprisar. Kraft skal vere eit konkurransefortrinn og kraft skal vere ei vare som folk har råd til.

Politisk kontroll

Krafta i Noreg er fellesskapet sin ressurs og skal også for framtida i hovudsak vere i offentleg eige. Eigarskapet skal sikra at ressursen blir tilgjengeleg både i form av pris og eit nett som når ut til heile landet.

Det er positivt at norske eigarar, særleg med innslag av offentleg eigarskap, viser interesse for vindkraft på land. Arbeidarpartiet vil at fellesskapsressursen i størst mogleg grad skal vere eigd av offentlege selskap. Dette gir utbygging av nye ressursar meir legitimitet. Vestland Arbeiderparti meiner at også statlege som Petoro bør ta ei meir aktiv rolle i å realisera meir fornybar energi.

Utanlandskablar er positivt for å sikra nok straum når det er knapt i Noreg. Men prissmitte er ei utfordring dersom vi skal sikra konkurransedyktige prisar til industrien og ei straumrekning til å leva

med for innbyggerane våre. Difor meiner Vestland Arbeiderparti at det var rett å stansa vidare arbeid med Northconnect-kabelen mellom Noreg og Skottland.

Vestland Arbeiderparti vil:

- Sikre at kraftpris vert eit konkurransefortrinn i Noreg ved å tilby næringslivet langsiktige kraftavtalar.
- Ha instrument som vil sikra innbyggerane mot store utslag på straumrekninga til dømes vidareføring av ein modifisert staumstøtteordning.
- Utgreie handlingsrommet for mellomlandsforbindelsar innanfor EØS-avtala.

Verdiskaping må liggja att i kommunane

Utbygging av ny fornybar kraft er tidvis konfliktfullt. Klima står ofte imot omsynet til naturvern. Særleg har vindkraftturbinar skapt steile frontar om kor mykje natur ein skal ofra av omsynet til klimakrisa. Dette har resultert i at kommunane har fått vetorett gjennom endring i plan- og bygningslova i spørsmålet om bygging av nye vindkraftparkar.

Lokal sjølvråderett i spørsmålet om vindkraftanlegg har vore konfliktdempande i striden om etablering av ny kraft versus naturvern. Likevel er det viktig at det vert lagt intensiv til kommunane for å ofra natur til kraftutbygging. Vasskraftregimet har vore omtykt og gir kommunane både eigedomsskatt og konsesjonskraft. I tillegg har utbygging av fossefalla vore motivert av tilgang til lokale arbeidsplassar. Det betyr både inntekter og lokal tilgang til delar av kraftproduksjonen. Regimet rundt vindkraft har og vorte betra med produksjonsavgift i tillegg til eigedomsskatt.

Men det er framleis manglande ordningar for korleis ein til dømes skal få bygd ut større effektanlegg som pumpekraftverk. Situasjonen i dag er at kommunane vil mista inntekter ved å tillata slike anlegg. Dette må endrast om ein skal få til meir produksjon.

Vestland Arbeiderparti meiner derfor at:

- Kommunane må sikrast ein større del av inntektene i byte natur. Særleg må regelverket inn mot nye energiformer som pumpekraftverk og liknande etablerast.
- Lokale initiativ for å sikra straum til nær-industri må prioriterast.

Meir fornybar kraft

Noreg må byggja ut betydeleg meir fornybar kraft dersom vi skal få ned bruken av fossile energikjelder. Det er og heilt naudsynt å produsera meir kraft dersom det er eit mål om å halde kraftprisen nede. For å oppnå dette må vi sjå etter mange løysingar. Energiøkonomisering er det viktigaste tiltaket, det er rimeleg, det skånar naturinngrep og forbrukar mindre byggjemateriale. Vi må også satsa på vasskraft, vindkraft, solenergi, jordvarme og andre energikjelder som til saman kan gje endå straum til ein fornuftig pris og til ein mest skånsam måta.

Atomkraft er lite nytta i Noreg, med unntak av importert kraft. Fleire tek til orde for at vi må satse på dette, då atomkraft er fri for klimagassutslepp og fotavtrykket er vesentleg mindre enn frå vind- og vasskraft. Ankepunktet er at atomkraft ikkje vil løysa energikrisa fram mot 2030, ho har radioaktivt avfall og ho blir neppe billig. Det er liten grunn til å tru at norsk atomkraft vil vere rimelegare enn den europeiske.

Noreg har lang erfaring i å nytta havområdet til både matauk og energiutbygging. Olje- og gassindustrien har levd side om side med fiskeria sidan Ekofisk i 1969. Havområda har enormt potensiale for havvind utan at ein permanent byggjer ned natur. Vestland Arbeidarparti ser stort potensiale for både botnfast og flytande havvind både for å henta ut ny energi og byggja ei ny norsk industrinæring. Det vil og vere naturleg at energiselskapa på sokkelen har eit ansvar for å realisera dette raskt, gjerne i kombinasjon med elektrifisering av olje- og gassproduksjonen.

Det er også viktig at vi gjer lokale tiltak for å auka kraftproduksjonen. Enklare deling av lokal produksjon innan til dømes eit industriområde, kan vere med på å stimulera til «handling lokalt» for oppnå med enøk og ny kraft. I dette biletet må staten stilla opp med nytt regelverk og ei storstilt satsing på tilskot som kan utløysa ny produksjon eller sjølvforsyning. Dette vil igjen minka behovet for nye kraftlinjer.

Vestland Arbeiderparti meiner:

- Ein må byggja betydeleg med ny fornybar kraft for å nå klimamåla og behovet for nok kraft.
- Er open for å vurdere om kjernekraft som ein del av den langsiktige energimiksen, og er positiv til ei nøytral utgreiing om kjernekraft i Noreg.
- Vil ha ei kraftfull satsing på havvind med sterke insentiv for at oljeselskap tek ansvar for elektrifisering av sokkelen.
- Auka satsinga på Enova-tilskot både for energiøkonomiseringa sin del, men også stimulera til lokal produksjon.

Kraftfullt nett

I dag er Noreg delt opp i fem prisområde som gir store forskjellar i prisen på straum. Hovudårsaken til ulikskapen er dårleg overføringskapasitet mellom landsdelane. Særleg er sørlege dalar utsett for høge prisar blant anna på grunn av utanlandskablane i området.

I delar av landet fører for liten nettkapasitet til at etablert industri ikkje får utvikla seg og nye initiativ blir skrinlagt. Med eit stort behov for å byggja ut meir kraft i tillegg til at fossil næring skal bli grøn næring, er det behov for enorme investeringar i nytt og meir nett.

Med gode rammeføresetnadar, rein fornybar kraft og ein relativt låg kraftpris er Noreg eit ynda land for å byggja kraftkrevjande industri. Dette skaper ytterlegare press på tilgjengeleg straum og behov for nye kraftlinjer. Det gjæver også ei utfordring kor ein må prioritera kven som får og ikkje får.

Statnett er den som tildeler straum. Skal vi ha politisk styring med kraftressursane må det kome tydelege politiske prioriteringskriterium til Statnett. I dag er det førstemann til mølla. Med billig grøn kraft vil behovet for meir kraft vere tilnærma uendeleg. Difor må vi utarbeida retningslinjer for prioriteringar.

Vestland Arbeiderparti vil:

- byggja eit transmisjonsnett som minkar forskjellane mellom prisområda.
- gje Statnett prioriteringsinstruks. Eksisterande industri må sikrast.
- seie tydeleg nei til utvinning av kryptovaluta.

R6 Næring og landbruk:

Næring

Arbeid til alle er jobb nummer éin og vår viktigaste oppgåve. Skal vi lukkast med ho, må vi utvikla våre eksisterande næringar og leggja grunnlaget for nytt næringsliv og ny industri i heile fylket.

Det grønne skiftet og krav om kutt i klimautslepp krev nye løysingar. Næringslivet i regionen vår har synt at dei på mange område er verdsléiande og evnar å utvikla ny teknologi som kan møte utfordringane i framtida.

Skal Noreg lukkast med det grønne skiftet og omlegginga til eit samfunn med 0-utslepp må Vestland lukkast. Dei grønne hubane i Vestland må utviklast vidare og det må leggjast til rette for at den eksisterande industrien skal lukkast med omstillinga. For å få til dette er det viktig at samarbeidet mellom styresmaktene og næringa er god, slik at ein får innretta rammevilkår på ein effektiv, føreseieleg og god måte.

Det er viktig at verkemiddelapparatet til næringsføremål er rigga på ein slik måte at det gjeld både eksisterande og nye næringskjeder. Grønt Industrieløft 2.0 som regjeringa la fram hausten 2023 er ein god start som svarar på mange av dei utfordringane vi står overfor. Men det er viktig at ein utviklar og utvidar denne satsinga, både med fleire midlar og ved å ta inn nye næringar i ordninga.

Skal vi få til ny teknologi og ny industri med gode løysingar for det grønne skiftet, må verkemiddelapparatet som Innovasjon Noreg, Forskingsrådet, Enova, Nysnø og Investinor fungere betre og samordnast betre med verkemidla som er tilgjengelege innan EU.

Vestland Arbeiderparti vil:

- føre ein aktiv næringspolitikk, som legg til rette for eit nyskapande, kunnskapsbasert og klimavenleg næringsliv.
- satsa på dei unge ved å betra lærlingordninga og fagutdanninga. Industriproduksjon vil i framtida vere kunnskapsbasert og vil stilla krav til kontinuerleg etter- og vidareutdanning.
- ha konkurransedyktige rammevilkår som gjer det attraktivt å investera i norsk industri.
- auke bevillingane til Grønt Industrieløft 2.0.
- utvida Grønt Industrieløft 2.0 med fleire næringar.
- ha fokus på forvaltning av energiressursane slik at det i framtida vil vere grunnlag for industriproduksjon i landet.

Landbruk

Vi treng eit sterkt vestlandslandbruk som produserer trygg og god mat. Dette er viktig for mattryggleik, sjølvberging og berekraft. Landbruket gir arbeidsplassar i heile fylket og grunnlag for ei rekkje arbeidsplassar i næringsmiddelindustrien i distrikta. Frukt- og bær dyrking vil vere eit satsingsområde for regionen vår fordi vi blir rekna for å vere Noreg frukthagen sin.

Vestlandsskogbruket er viktig for lokal verdiskaping og det grønne skiftet. Det må bli meir lønnsamt å produsera mat.

Sjølvforsyningsgrada må opp til 50%. Vi må leggja til rette for auka planteproduksjon, både til mat og fôr. Det største potensialet for auka sjølvforsyningsgrad er å produsera meir norsk matkorn av kvalitet. Mykje av kornet vi produserer i Noreg, går til dyrefôr. Meir og betra kornproduksjon vil redusera importbehovet.

Vestland Arbeiderparti vil

- sikre vestlandsbonden gode rammevilkår og leggja til rette for nye samarbeidsformer som kan gi rekruttering og optimisme i jord- og skogbruksnæringa.
- auke sjølvforsyningsgrada til 50%.
- styrke lønnsemda for produksjon av jordbruksprodukt i Noreg.
- sikre importvernet for norsk jordbruk.
- leggja til rette for auka produksjon av matkorn.

R7 Skatt og avgift

For at skattesystemet vårt skal oppretthalda høg tillit og oppslutning i befolkninga, må skattesystemet vårt utformast på ein rettviss måte der dei ulike skattane, og konsekvensane av desse, vert opplevd som rettmessige. Det er viktig med eit føreseieleg skattetrykk og gode, legitime prosessar ved innføring eller endring av skattereglane.

Utforminga av skattesystemet er eit av dei viktigaste verktya for å styra samfunnsutviklinga vår. I ei tid med aukande forskjellar, omstilling knytt til det grønne skiftet, og eit aukande kraftunderskot, er det derfor viktig at skattesystemet gjæv tydelege retningslinjer og insentiv for den vidare samfunnsutviklinga.

Vestland Arbeidarparti vil derfor jobba for følgjande innom skattesystemet:

- Formuesskatt:
 - Botnfrådraget blir bevart som i dag.
 - Sekundærbustadar vert verdset til marknadspris.
 - Formuesverdi for aksjar og næringseigedom vert verdset til 80% av marknadsverdi.
- Inntektsskatt
 - Marginalskatt for lønnsinntekt skal ikkje overstiga 50%.
 - Stimulering av sirkulærøkonomi mot det grønne skiftet:
 - Utreia moglegheiter for etablering av panteordningar for nye varegrupper.
- Utjamning av forskjellar
 - Utreie skattefrådrag for husleigeutgifter på lik linje med renteutgifter.
- Eigedomsskatt
 - Makstak for eigedomsskattegrunnlag for kraftanlegg ref. Eigedomsskattelova §8 B-1 fjerde ledd, vert fjerna.
 - Grunnrenteskatt skal ikkje komma til frådrag i eigedomsskattegrunnlaget for kraftanlegg jf. Skattelova § 18-5.

R8 Kommuneøkonomi

Inntektssystemet

Inntektssystemutvalet har i den pågåande revisjonen av inntektssystemet for kommunane fremma ei rekke forslag til endringar innom inntektsutjamninga og utgiftsutjamninga mellom kommunane. Det er viktig at arbeidet med revisjonen skapar eit omfordelende inntektssystem, som sikrar at alle kommunar kan gi eit tilfredsstillande tenestetilbod for sine innbyggjarar, som samtidig er tilpassa dei ulike kommunanes føresetnadar og behov.

Inntektssystemet må ta omsyn til dei reelle kostnadane for tenestetilbodet som vert ytt av kommunane. I åra framover vil kommune-Noreg oppleve auka kostnader knytt til ein stadig eldre befolkning, noko som for dei råka kommunane både vil føra til redusert skatteinngang og auka behov innom helse og omsorgstenesta. Vestland Arbeidarparti vil derfor peika på viktigheita av at kommunesektoren er tilstrekkeleg finansiert og at det i samband med arbeidet om inntektssystemet vert avdekte underfinansierte statleg initierte reformar.

Inntektssystemutvalet legg i forslaget sitt fram at inntekter til vertskommunar knytt til kraftanlegg og havbruk bør inngå i inntektsutjamninga mellom kommunane. I ei tid med aukande kraftmangel, og eit stort behov for auka kraft- og effektutbygging. Vil ei slik endring i føresetnadane for kraftutbygging ha svært negativ effekt for vertskommunanes insentiv for å tillata vidare utbygging og utvikling av kraftanlegg. Dette vil igjen kunna forseinka det grønne skiftet og den storstilte omstillinga norsk fastlandsøkonomi står framfor. Dei grunnleggjande prinsippa for kompensasjon til vertskommunane må derfor oppretthaldast som i dag.

Vestland Arbeidarparti vil arbeida for:

- eit omfordelende inntektssystem som tek omsyn til ulike kommunar sine føresetnadar og behov.
- ein tilstrekkeleg finansiert kommuneøkonomi.
- kompensasjon til vertskommunar for naturinngrep knytt til kraftanlegg og havbruk må ligge fast som i dag.

Kommunale gebyr vatn og avløp

Utbygging og vedlikehald for vatn og avlaupsanlegg(VA) vert finansiert ut frå eit sjølvkostprinsipp, der kostnadane vert betalt via kommunale gebyr av innbyggjarane i den gjeldsanden kommune. Det totale VA-etterslepet i Noreg er berekna til ca. 400 milliardar kroner. Noko av dette er grunna auka krav til tryggleik og dessutan pålegg frå EU-direktiv, medan andre delar av etterslepet er grunna utsetjing av vedlikehald av anlegg i kommunane.

Statlege støtteordningar til VA vil vera å flytta finansiering frå den einkjelda kommune til staten. Dette vil igjen føra til at innbyggjarar i kommunar som allereie har gjort investeringar og over tid har hatt høgare VA-avgifter enn innbyggjarar i kommunar som har skove på investeringane, indirekte må vera med å betala for støtteordningane. Samstundes er det viktig å peike på at auka kostnader knytt til strengare pålegg frå EU-direktiv, råkar kommunane ulikt.

Vestland Arbeidarparti vil derfor:

- arbeida for at det vert gjennomført ei utgreiing for støtteordningar knytt til auka kostnader grunna pålegg i det kommande EU-direktivet om vatn og avløp.
- vurdere støtteordningar, eksempelvis rentefrie lån, for store VA-investeringar

R9 Havbruk

Havbruksnæringa har dei siste 50 år gått frå å vera ei attåttnæring for fiskarbønder til å bli Noregs nest største eksportnæring. Veksten i næringa har skapt nye arbeidsplassar, høge skatteinntekter og næringsutvikling i lokalsamfunna. Samstundes har næringa og den store veksten skapt store utfordringar knytt til lakselus, fiskehelse, rømming og utslepp.

Vestland Arbeidarparti skal vera ein pådrivar for ei framtidsretta næring, som legg til rette for berekraftig vekst kombinert med sterk reduksjon av miljøavtrykk for fjordane og kysten vår. For å få til dette, må det leggjast til rette for tydelege insentivordningar som stimulerer næringa til å gå frå tradisjonelle opne merdar, til teknologiske løysingar med eit lågare miljøavtrykk, som til dømes lukka eller semi-lukka anlegg.

6. mars 2024 vart statusen til produksjonsområda for dei neste to år i trafikkjossystemet offentleggjort. Produksjonsområda 3(PO3, Karmøy til Sotra) og 4 (PO4, Nordhordland til Stadt), som ligg i Vestland fylke, er i dag dei einaste produksjonsområda som har raud status. Produksjonsområde med raud status kan få pålegg om å redusera sin produksjonskapasitet med 6 prosent. For PO3, som for andre gong får redusert produksjonskapasitet, er produksjonskapasiteten derfor totalt redusert med 12%, medan for PO4, som for tredje gong får redusert produksjonskapasitet, vert produksjonskapasiteten redusert med totalt 18%.

For å sørge for ei betring av miljøavtrykket vil Vestland Arbeidarparti arbeida for eit pilotprosjekt for bruk av teknologiske løysingar som semi-lukka og lukka anlegg i sjø. Pilotprosjektet må knytast mot Havforskningsinstituttet i Bergen, som ein uavhengig forskingsaktør. Prosjektet må vidare gje tydelege insentiv for næringa til å gå over til teknologiske løysingar som vert målt etter berekraftmål innom lakselus, fiskehelse, rømming og utslepp. Slike insentiv kan til dømes vera miljøfleksibilitetsordningar, der havbruk med tilfredsstillande teknologiske løysingar får tillating til auka total MTB ved anlegga.

Vestland Arbeidarparti vil arbeida for:

- berekraftig vekst innom havbruksnæringa i Vestland.
- etablering av pilotprosjekt for berekraftige teknologiske løysingar innom produksjonsområde 3 og 4.
- lågare miljøavtrykk for havbruk.

R10 Gruvedrift

For at verda skal gjennomføra det grønne skiftet er det eit stadig større behov for tilgang på ulike råmateriale. Råmateriale som vert nytta til mellom anna mobiltelefonar, datamaskinar, vindturbinar, elbilar og solceller. Samstundes er verdikjedene i verdssamfunnet sårbare og under stort press, noko konsekvensane av Russlands krigserklæring mot Ukraina var ei påminning om. Det har derfor mykje å seia at Noreg og allierte land sikrar trygge verdikjeder for sjeldne metall og råmateriale, og aukar sjølvforsyningsgraden av desse. Dette vil krevje auka gruvedrift, også i Noreg.

Samstundes vil gruvedrift både på land og til havs innebera til dels store naturinngrep. Naturinngrep som mange stadar vil vera irreversible. Det er derfor viktig at utvida gruvedrift vert gjort på grunnlag av gode konsesjonsprosessar og grundige konsekvensutreiingar. Eventuell etablering av gruvedrift på havbotnen må gå føra seg med stor grad av forsiktighet og må vera forankra i eit tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag. Noreg bør støtte opp om og fronte ein internasjonal innsats for å skaffa nok kunnskap til å evaluera effektane av ein slik industri på miljø og biomangfald i hava. Kunnskapsinnhentinga bør skje hjå uavhengige forskingsmiljø, og ikkje hjå private selskap med interesser i gruvedrift på havbotnen.

Vestland Arbeidarparti vil arbeida for:

- grundige konsekvensutreiingar ved etablering eller utviding av gruveområde.
- at utilstrekkeleg kunnskap om miljøeffektar skal føra til at prosjekt blir sett på pause eller leggjast bort.
- auka støtte til uavhengige forskingsmiljø for forskning på gruvedrift på havbotnen.

R11 Føreseieleg og effektiv CO2-kompensasjon

Årsmøtet i Vestland Arbeidarparti er særst nøgde med semja mellom regjeringa og partane om ein føreseieleg og effektiv CO2-kompensasjon. Forslaget sikrar at det no kjem på plass ei CO2-kompensasjonsordning, som gir industrien føreseielege rammevilkår, og eit effektivt vern mot CO2-prissmitte i kraftprisen.

Det er og svært gledeleg at 40% av kompensasjonen bedriftene får skal nyttast til klima- og miljøtiltak i Noreg. Dette sikrar store investeringar i norsk industri samtidig som det bidreg til reduserte utslepp og energieffektivisering.

CO2-kompensasjonsordninga er avgjerande for å sikra like konkurransevilkår for norsk industri. Sjølv om norske industribedrifter bruker 100 % fornybar kraft, vert kraftprisen påverka av CO2-prissmitte frå Europa. Det gjer at krafta vert vesentleg dyrare enn ho ellast ville vore.

Ifølgje Statnett vil europeiske CO2-prisar om få år utgjere 40 % av norsk kraftpris. NVE siger at europeiske CO2-prisar, saman med eit svekte norsk kraftoverskot, er dei viktigaste årsakene til at kraftprisen vil auka i Noreg fram mot 2030.

Vestland Arbeidarparti vil gje honnør til regjeringa og klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen for prosessen i etterkant av framlegginga av statsbudsjettet. Vi har lang tradisjon for samarbeid mellom partane i arbeidslivet i kompliserte saker, som t.d. saker som omhandlar rammevilkår. Det er difor ekstra gledeleg at dialogen mellom regjeringa og Industri Energi & FLT, Fellesforbundet og Norsk Industri førte til ei semje som alle kan stilla seg bak. Det er slik Arbeidarpartiet skal driva fram politiske løysingar i denne typen saker.

Denne semja bidreg og til å understreka noko av det viktigaste i politikken til Arbeidarpartiet. Vi må skapa for å dela! Med trygg økonomisk styring, føreseielege rammevilkår og ein aktiv næringspolitikk, legg vi grunnlaget for at næringslivet kan auka verdiskapinga i heile landet.

Vestland Arbeidarparti forventar no at dei andre partia på Stortinget sluttar seg til dette forslaget frå regjeringa og partane i arbeidslivet.

R12: OPPVEKST OG KOMPETANSE

Arbeidarpartiet har som mål at alle barn skal kunna leika, læra og utvikla seg i trygge omgjevnader. Barnehage, skule og SFO er viktige fellesarenaer som må vere tilgjengelege for alle barn på lik linje med kulturtilbod, idrett og andre fritidsaktivitetar. Derfor må fellesskapet ha gode tilbod til alle barn og unge, også dei som behov for ekstra hjelp og støtte.

Mange barn veks opp i familiar med utfordringar. Fellesskapet skal stilla opp for familiar og barn som treng det. Det er også viktig med tiltak for å stimulera til at fleire vel å få barn.

Barnehage

Bemanninga i barnehagen må vere tilstrekkeleg for å sikra pedagogisk kvalitet. I dag er minimumsnorm at barnehagen skal ha minst ein tilsett per tre barn når barna er under tre år, og ein tilsett per seks barn når barna er over tre år. Grunnbemanninga må gjelda for heile opningstida.

Barnehagelova seier at alle born skal ha eit godt psykososialt miljø. For å sikra at alle born får det, trengst det nok personale som er observante og til stades heile dagen.

For få vaksne førar ofte til at pedagogane ikkje får nytta den avtalefesta plantida si. Plantida til barnehagelærarane vert brukt til planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppa. Pedagogane må få tid til å utføra sine oppgåver utan at det går ut over bemanningstettleiken.

Det er viktig å sikra at tilsette i barnehagen får moglegheit til vidareutdanning gjennom vikar- eller stipendordning. Når desse er i etter- eller vidareutdanning må ein sikra at ein opprettheld tal tilsetja som har direkte kontakt med barna i barnehagen.

Skule- og utdanning

Det er grunnskulen, den vidaregåande skulen og høgare akademisk- og yrkesfagleg utdanninga som er grunnmuren for kompetanse i Noreg, men i ei verd som er i stadig endring og kor arbeidstakarane kanskje må skifta jobb fleire gonger i livet, må vi også gje mogelegheita til å læra heile livet ved å ta etter- og vidareutdanning i kombinasjon med arbeid. Med nye digitale læringsressursar og kunstig intelligens er det også nødvendig å sjå på om dagens vurderings- og eksamensordningar må endrast.

Mangel på kvalifisert personell blir ei svært stor utfordring i heile kommune-Noreg i tiåra framover. Vi lyt heile tida jakta nye løysingar på korleis vi skal oppretthalda tenestetilbod og løysa oppgåver. Ved å setje fagarbeidaren høgt og sikra kvalifisering av folk inn i arbeidslivet, tek Arbeidarpartiet ansvar for velferdsstaten og fellesskapet. Kommunane må ta sitt ansvar for å sikra nok kvalifisert arbeidskraft slik privat næringsliv gjer i sine bransjar, og slik til dømes Kvinnherad og Alver kommunar har gjort. Her har partane i arbeidslivet ei viktig rolle.

Dei vidaregåande skulane er viktige regionale utviklingsaktørar, og legg grunnlaget for vekst og utvikling i heile regionen. Ein desentralisert skulestruktur og eit variert programtilbod i samarbeid med lokalt næringsliv og kommunar kan bidra til å sikra kompetanse og utvikling for framtida.

Ein betra kvardag for studentar

Vestland Arbeidarparti meiner det er eit grunnleggjande prinsipp at alle skal ha like moglegheiter til å ta høgare utdanning. Vi meiner studentanes moglegheit til å ta utdanning ikkje skal avgrensast av dårleg økonomi. Målet vårt er å sikra at alle studentar, uavhengig av livssituasjon og bakgrunn, har rettferdig og lik tilgang til høgare utdanning. Eit avgjerande verktøy for å sikra dette er studiestøtta.

Vestland Arbeidarparti viser til at Arbeidarpartiet gjennom heile si tid i regjering har auka studiestøtta. Årets auke på 10% er den største auka på svært lang tid, og Vestland Arbeidarparti meiner det har vore ein nødvendighet. For å sikra studentars økonomiske tryggleik meiner Vestland Arbeidarparti at det er på tide å knyta studiestøtta til årleg justering gjennom å vere knytt til grunnbeløpet i folketrygda, G, og at studiestøtta aukar ytterlegare.

Vestland Arbeidarparti vil:

- sikre og fullfinansiera ei endring i barnehagelova slik at bemanningsnorma i barnehage gjeld for heile opningstida.
- sikre eit godt vidaregåande opplæringstilbod for elevane i alle delar av fylket. Dette inneber ein berekraftig balanse mellom ein desentralisert skulemodell og eit variert programtilbod
- nye digitale læringsressursar og kunstig intelligens gjer det nødvendig å sjå på om dagens vurderings- og eksamensordningar må endrast.
- arbeid mot kommunane for å sikra fleire læreplassar i offentleg sektor, særleg innanfor velferdsyrka, og at det er samsvar mellom tilgjengelege læreplassar og skuleplassar. Det skal talfestast eit minimum på 3 kommunale lærlingar per 1000 innbyggjar i kommunane og fylkeskommunane.
- arbeid for å styrkja ordninga fagbrev på jobb og utvikla modellar for modulstrukturert opplæring for vaksne.
- arbeid for at fleire fagarbeidarar kan ta bachelor- og masterutdanning gjennom Y-vegen. Dette gjeld særleg innan barnehagefag, helsefag og tekniske fag.
- knytte justering av på studiestøtta til grunnbeløpet i folketrygda.
- auka studiestøtta ytterlegare til 1,5 G.

R13 KULTUR

Vestland har eit breitt og mangfaldig kulturliv, og uavhengig av kor ein bur skal alle ha eit godt kultur- og idrettstilbod. Vestland er også ein viktig region for språkmangfald, mellom anna med sterke nynorsktradisjonar og som heim til fleire dyktige forfattarar. Vi har eit nasjonalt ansvar for å styrke nynorsken sin posisjon i Noreg.

Bergen er motoren til kulturlivet i Vestland og den einaste byen som kan konkurrera om å vere den andre kulturbyen i Noreg etter Oslo. Bergen skal vere det andre kulturelle hovudpunktet i Noreg, med blikket retta utover landegrensene våre. Skal ein få til dette må blant anna skeivfordelinga av kulturmidlar jamnast ut og Bergen få sin rettmessige del.

Vestland Arbeidarparti vil:

- arbeid for å etablera besøkssenter for nobelprisvinnar Jon Fosse i Strandebarm i Kvam
- arbeide for å styrkja dei store kulturinstitusjonane i Bergen fram mot Kulturbyåret 2036.
- arbeid for at regjeringa prioriterer viktige kulturinstitusjonar utanfor hovudstaden i kommande budsjett blant desse Kode, Bergen Filharmoniske Orkester og Bergen Nasjonale Opera.
- at brot på forskrifta om målform i eksamensoppgåver bør få konsekvensar, til dømes gjennom tettare oppfølging av Språkrådet.

R14 Stans krigshandlingane på Gazastripa

Den 7. oktober 2023 gjennomførte Hamas eit brutalt terrorangrep mot Israel der inntil 1200 menneske vart drepne. Som svar på dette har Israel gått til ein brutal krig utanfor alle proporsjonar mot Hamas og befolkninga i Gaza, noko som per dags dato har kosta over 31 000 menneskeliv. Av desse er det anslått at 21 000 er kvinner og barn. Samtidig med krigen er trafikken for humanitær nødhjelp strupt, og det blir rapportert om svolt og hungersnød i Gaza. Den humanitære katastrofen er total, og Israels krigføring er i strid med folkeretten. Det er totalt uakseptabelt!

Det hastar å få fram nødhjelp og innføra ei varig våpenkvile.

Som alltid i krig er det dei svakaste som betaler den høgaste prisen. Aldersgruppa øvst på dødsstatistikken er 5-åringar. Barn skal gå i barnehage og på skula, og ikkje døy eller bli skadde i krig. Noreg må ta tydeleg avstand frå krigshandlingar i folkesetja område og jobba for å styrkje plikta verdssamfunnet har til å verna barn i krig.

Israel hindrar tilførsel av vatn, mat og medisinar til befolkninga på Gazastripa, noko som fører til ytterlegare lidingar blant sivilbefolkninga. Behovet for nødhjelp er vorte prekært. Verdsheelseorganisasjonen (WHO) melder at barn har døydd av matmangel nord i Gaza. Vatn, elektrisitet og sement må kome inn for at øydelagd infrastruktur skal kunna reparerast. Noreg må vere ei tydeleg stemma for at blokaden blir oppheva, og for at nødhjelpa kjem inn til dei som treng ho.

Brot på folkeretten må få konsekvensar. Noreg og andre vestlege land må vere villige til å setje makt bak kravet til Israel om å få slutt på krigføringa.

Økonomiske sanksjonar mot Israel vil vere ein verknadsfull reaksjon. Derfor vil vi jobba for eit forbod mot handel med varer og tenester som har opphav i dei okkuperte områda. Statens pensjonsfond utland må selje seg ut av alle dei israelske selskapa, og alle selskap som bidreg til brot på folkeretten og menneskerettane i dei okkuperte områda. Noreg bør gå i spissen for internasjonale sanksjonar mot Israel så lenge den folkerettsstridige krigføringa held fram.

Noreg bør forplikta seg til ein massiv humanitær hjelpepakke og til å bidra til gjenoppbygginga av Gaza i åra framover. Folkeretten og palestinarane si rett til sjølvstyre må liggje til grunn for alle politiske prosessar. Noreg bør fordømme og arbeida mot folkerettsstridige busetjingar på Vestbreidda, auke støtta til UNRWAs humanitære arbeid i Gaza, og så snart som mogleg anerkjenna Palestina som ein sjølvstendig stat.

Angrepa mot palestinarane er israelske styresmakter sitt ansvar åleine. Arbeidarpartiet tek total og utan atterhald, avstand frå all antisemittisme og rasisme. Situasjonen i Midtausten stiller oss på prøve, og vi må sikra at verdiane og prinsippa for folkeretten og menneskerettar vert varetekne.

Arbeidarpartiet har lang tradisjon for å stå saman med undertrykte folk. Solidariteten vår stoppar ikkje ved landegrensene. Arbeidarpartiet har alltid kjempa for fridom og likeverd for alle. Dette er verdiar vi må stå opp for, og det er på høg tid at vi følgjer opp med handling.

Vestland Arbeidarparti:

- Fordømmer Israel invasjonen sin, okkupasjon, og blokade av Gazastripa.
- Vil at Noreg skal fordømme Israel krigføringa si og brot på folkeretten og jobba aktivt for å få på plass ei varig våpenkvile.
- Vil at Noreg forpliktar seg til ein massiv humanitær hjelpepakke og til å bidra til gjenoppbygginga av Gaza.

- Held fast på målet om ei tostatsløyising og vil at Noreg så snart som mogleg anerkjenner Palestina som ein sjølvstendig stat.
- Vil jobba for eit lovfesta forbod mot handel med varer og tenester produsert på ulovleg okkupert jord, og frå selskap som medverkar til brot på folkeretten og menneskerettar i ulovleg okkuperte område.
- Vil at oljefondet sel seg ut av alle dei israelske selskapa, og alle selskap som bidreg til brot på folkeretten og menneskerettane i dei okkuperte områda.
- Meiner at Noreg bør gå i spissen for internasjonale sanksjonar mot Israel så lenge den folkerettsstridige krigføringa held fram.

R15 Sikre rettane til papirlause og einslege mindreårige asylsøkjjarar

Det er vanskeleg å talfeste nøyaktig kor mange papirlause flyktningar det er i Noreg, men Statistisk sentralbyrå estimerer at det er om lag 18 000 per i dag. Desse har fått endeleg avslag på søknad om opphald i Noreg, og er ikkje ønskt tilbake av myndigheitene i heimlandet deira. Nokre av dei risikerer å bli drepne dersom dei reiser tilbake til heimlandet sitt. Dei har ikkje rett til utdanning, å jobba i Noreg eller helsehjelp. Dei har 70 kroner dagen til livsopphald.

Å leva i ein slik limbo er øydeleggjande for den som blir utsett for det, og det er uverdig for eit sosialdemokratisk, humannt samfunn. Dette gjeld særleg for foreldre som får utvisingsvedtak, utan at ein tek omsyn til dei alvorlege belastningane barna vert utsetja for. Det er urimeleg å setje "innvandringsregulerande omsyn" framfor dei djupt menneskelege omsyna det her er tale om.

Einslege barn og unge som kjem til Noreg og har byrja å slå rot, er integrert med vener og aktivitetar i nærmiljøa sine, har lært seg norsk og er i gang med skula med sikte på ei framtid her. Vi må hindra at dei flyktar på nytt og forsvinn, med fare for å hamna i kriminelle miljø. Det er ikkje rettsstaten verdig å senda sårbare unge ut når dei blir 18 år.

Vestland Arbeiderparti vil sikra rettane til papirlause flyktningar og einslege mindreårige asylsøkjjarar og gje dei ein sjanse til å skapa eit verdig liv. Vestland fylke har gått føre i arbeidet for at papirlause flyktningar skal få oppfylt sine grunnleggjande rettar. Fylkestinget medgir at «papirlause migrantar har helseutfordringar og ikkje tilgang til grunnleggjande menneskerettar i Vestland og Noreg» (PS103/2022). Papirlause står i eit utanforskap, med mykje menneskeleg liding og usikkerheit. Helsesenteret for papirlause migrantar og andre gjer uvurderleg hjelp, men staten har eit sjølvstendig ansvar for å sikra at menneskerettane blir respekterte og etterlevd. I dag er staten si regulering ei direkte årsak til uverdige livsforhold.

Vestland Arbeidarparti:

- vil at papirlause flyktningar skal få gratis helsehjelp, og moglegheit til å gå på norskkurs og til å skaffa seg ein jobb.
- meiner at omsynet til barnets beste skal kunna givast avgjerande tyngde i utvisingssaker
- krev varig opphald for einslege mindreårige asylsøkjjarar og vil greia ut amnesti for ureturnerbare langtidsbuande vaksne asylsøkjjarar
- vil at dagens unntaksreglar i forskriftene til Pasient- og brukarrettslova, Sosialtenestelova og Utlendingslova vert revidert for å sikra føresegn som tilfredsstillar menneskerettslege krav.

R16 Vald i nære relasjonar

Vald i nære relasjonar er eit stort samfunnsproblem. Mellom 1992 til 2021 hadde meir enn 100 000 personar i Noreg opphald på krisesenter. Krisesentera får 20 000 førespurnadar årleg. Partnardrap utgjer eitt av fire drap i Noreg, og i 7 av 10 tilfelle er det registrert vald mellom partnarar i forkant. Talet på innkomande samtalar til valds- og overgrepstelefonar har også vorte dubla. Ein samfunnsanalyse rekna at vald i nære relasjonar kosta samfunnet 92,7 milliardar kroner i 2021, sjå Prop 36 S. (2023-2024) s. 9.

Den største kostnaden ber likevel dei som er utsetja for vald og deira pårørande. Kjønnbasert vald er ei urett som rammar kvinner og jenter i langt større grad enn menn og gutar. Det er eit hinder for utvikling, likestilling og integrering. Dei som lever i frykt for vald og overgrep, kan ikkje delta fullt ut i samfunnet eller leva gode liv. Kampen mot kjønnbasert vald er ikkje berre eit spørsmål om rettferd, men også ein naudsynt føresetnad for å byggje eit samfunn basert på likeverd, tryggleik og respekt for alle. Denne forma for vald tek mange former, inkludert fysiske, seksuelle og psykiske krenkingar, og skjer både i det private og offentlege rom.

Vald i nære relasjonar har mange offer. Barn som er vitne til partnarvald, kan få trauma resten av livet. For barn kan det å vere vitna til vald mellom foreldre eller andre vaksne omsorgspersonar, ha tilsvarende skadeverknad som det å bli direkte utsett for vald sjølv, sjå Meld. St. 15 (2012-2013).

Samfunnet må jobba langs fleire spor for å møte problemet. Det førebyggjande arbeidet er tilpassa tiltak og behandlingstilbod retta mot personar som står i fare for å utøva eller utøver vald. Vestland Arbeiderparti meiner at meir ressursar må settast av til å hjelpe dei som utøver valden, til dømes auka ressursar til sinnemeistring, åtferdsterapi m.m. I tillegg må det jobbast for auka forståing og kunnskap i statlege organ om fenomen som negativ sosial kontroll, æresrelatert vald, migrasjonsstress, flukterfaringar, tap av språk, tap av status og kjende referanserammer som risikofaktorar.

Sidan domstolane i 2013 fekk heimel til å pålegge såkalla “omvendt valdsalarm”, har påtalemakta beda om det i 232 saker. Det har vorte innvilga i berre 105 saker, altså i under 50% av tilfella. I 2022 kom Riksrevisjonen med alvorleg kritikk av myndigheitene sin innsats mot vald i nære relasjonar. Vestland Arbeiderparti vil at omvend valdsalarm må bli hovudtiltaket for menneske med besøksforbod, og bør brukast i større omfang enn i dag. Påtalemakta si avgjerd om å gi elektronisk kontroll skal som hovudregel bringast inn for domstolane for prøving.

Omvend valdsalarm vil gje auka tryggleik til offera og byrda for besøksforbodet bør vere lagt til dei som vert gitt besøksforbodet. Risikosituasjonen kan då verte avvega raskare av politiet ved brot. Endringane er foreslått å gjelda frå 1. juli i år, men bør innførast så raskt som mogleg.

Saker om vald i nære relasjonar er av ulik karakter, og omfattar meir enn det ein tradisjonelt har sett på som nær relasjon, innanfor «huset sine fire veggar». Det utfordrar både lovgjeving, rettsvesen, hjelpeapparat og likestillinga i samfunnet vårt. Det angår oss alle.

Vestland Arbeiderparti:

- vil og forsterka moglegheita påtalemakta har til å gjæve omvend valdsalarm utan forutgåande rettsleg rettsavgjerd i tilfelle der det føreligg risiko for liv og helse.
- vil at det blir avsett fleire midlar til regjeringa sin opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar for perioden 2024-2028 (Prop 36 S. (2023-2024)), med særskilt fokus på spreinga av RISK-modellen til fleire politidistrikt.
- vil at kommunar skal påleggjast å utarbeida handlingsplanar mot vald i nære relasjonar.

- vil ha ei reell styrking av krisesentertilboda.
- vil at kunnskap om og rutinar i tilknytning til risikofaktorar vert auka i alle offentlege etatar (NAV, barnevernstenesta, helsetenesta, skulevesen, politi, påtalemakta, domstol, mv)
- vil at lovreglar om avverjeplikta blir gjord meir lettfattelege, for å m.a. unngå at teieplikt blir eit utilsikta hinder for å hindra vald i nære relasjonar og gjere naudsynte inngrep.
- vil at meir ressursar vert sett av til å nå og hjelpa dei som utøvar valden, til dømes auka ressursar til sinnemeistring, åtferdsterapi m.v., i samband med besøksforbod og andre indikatorar på aggresjons- og valdsutøving.
- vil arbeida for å betra straffelova sine avgjerda om vald i nære relasjonar, særleg med tanke på definisjonen av “nær relasjon”. Det bør ikkje vere eit kriterium å høyre til same husstand for å vere i ein nær relasjon – dette fører til at til dømes kjærastepar som ikkje bur saman, og æresrelatert vald, kan gå under radaren.
- vil arbeida for å senka terskelen for tiltak når valdsutsette søker hjelp.
- vil stimulera til meir forsking på motiva bak partnardrap og arbeida for å auka kunnskap om æresrelatert vald i minoritetsfamiliar.

R17 Samferdsel

Vestland Arbeiderparti fatta under årsmøtet 2023 eit heilskapleg vedtak om den kommande Nasjonal Transportplan. Dette vedtaket la grunnlaget for Vestland Arbeiderparti sine innspel til NTP. Styret i Vestland Arbeiderparti har no varsla at han vil kalla inn til eit eige representantskapsmøte for å behandla NTP-en etter at han er lagd fram.

Grunngjevinga for dette er at regjeringa si NTP blir, i motsetning til tidlegare NTP-ar, lagt fram midt i ein stortingsperiode, og berre eit par dagar etter at VAP har gjennomført årsmøtet sitt. NTP-en som blir lagt fram er basert på samferdselsuttalar frå dei ulike fylkeslaga frå 2023. For å få realistiske diskusjonar om innspel til den framlaga NTP-en er det formålstenleg å venta til denne er lagd fram.

Regjeringa har varsla at NTP-en vil leggjast fram som ei stortingsmelding 22. mars. Styret i Vestland Arbeiderparti har varsla eit representantskap 4. mai for å behandla denne og gi Vestland Arbeiderparti sine innspel til behandlinga til stortingsgruppa av NTP-en.

Redaksjonskomiteen ber om fullmakt frå årsmøtet til å få verka vidare til og med representantskapsmøtet 4. mai. Redaksjonskomiteen vil ta med alle forslaga om NTP i arbeidet fram mot representantskapsmøtet. Vi ber også kommunepartia om å komma med innspel Vestland Arbeidarparti si uttale om NTP når ho ligg føre.

Redaksjonskomiteen vil arbeida etter følgjande fristar:

- 22 mars: NTP blir offentleggjort
- 15 april: frist for å senda innspel til uttale frå VAP
- 30 april: første utkast frå redaksjonskomiteen

Vedtak: Saker som omhandlar NPT blir representantskapsmøte oversendt 4. mai. Årsmøtet sin redaksjonskomité får fullmakt til å verka vidare fram til og med representantskapsmøtet 4. mai.

Enkeltforslag vedteke på årsmøtet

Kommunar må kunna ta i mot flyktningar utan å tapa

økonomisk

Verda er uroleg, og ein forventar rekord i tal på flyktningar til Noreg i 2024. Kommunar blir no bedne om å busetta i storstilt skala og skal sjølv sagt hjelpe til. Mange kommunar har store ekstrakostnader og press på tenestetilbodet når behovet for busetjing er så stort. Kommunane må få kompensert slik at busetjinga held fram.

Vestland Arbeiderparti meiner at:

- kommunen sine ekstrakostnader i samband med å ta imot flyktningar må bli dekt av staten.

Vest-Sahara må bli fri

Sidan 1975 har Vest-Sahara vore under marokkansk okkupasjon. Landet blir omtalt ofte som Afrikas siste koloni. Nær halvparten av det saharawiske folket bur i flyktningleirar i Algerie, den andre halvdelen som bur i Vest-Sahara blir utsett dagleg for grove brot på menneskerettane. FN dei fredsbevarande styrkane sine i landet, har ikkje lov til å dokumentera menneskerettsbrot i samsvar med mandatet dei er gitt. Alle forsøk frå FN på å leggja press på Marokko, har vorte blokkert av Frankrike i tryggingrådet. Sidan 2007 har norske styresmakter avrådd norske selskap i å driva handel eller anna næringsverksemd. Fleire selskap har likevel valt å sjå bort frå denne frårådinga.

Vestland Arbeiderparti vil:

- sjå på moglegheita for å forby norske selskap frå å driva handel eller anna næringsverksemd i Vest-Sahara
- legge auka press på Frankrike som i tryggingrådet aktivt bidreg til å halda oppe Marokko den folkerettsstridige okkupasjonen sin av Vest-Sahara
- arbeide for å FN-styrken MINURSO kan rapportera om menneskerettsbrot i Vest-Sahara
- Noreg må så snart som mogleg anerkjenna Vest-Sahara som ein sjølvstendig stat

Nord-Korea og nedrusting av atomvåpen

Nord-Korea er eit av landa som har eit pågåande arbeid med å utvikla atomvåpen, så langt for å trua nabolanda sine og ikkje minst USA. Dei har også utvikla ein stor våpenindustri som går ut over ei befolkning som er undertrykt, isolert og utsett for hyppige svoltkatastrofar. Landet har bidrege sterkt til å destabilisera regionen sin, spesielt mot Sør-Korea og Japan. Så langt har Kina vore Nord-Koreas største og til dels einaste støttespelar. Vi ser no at Russland har inngått samarbeid med landet, i byte mot våpen og ammunisjon som blir brukt i krigen mot Ukraina. Det utrulege er at Nord-Korea langt på veg ser på Europa og Ukraina som eit testområde for Nord-koreanske våpen og granatar. Vi ser altså at ikkje-demokratiske land samlar seg i kampen mot den frie verda, og at vestlege system blir freista undergravne. Vi må hegna om demokratiet og styresettet vårt. Det er ein kontinuerleg kamp som må vinnast kvar dag. I Ukraina ser vi konsekvensane viss totalitære styresett prøver å vinna fram. Ein av konsekvensane er trussel om bruk av atomvåpen og kven som har den største "raude knappen".

Vestland Arbeiderparti støttar Arbeidarpartiets målsetjing om atomvåpennedrusting og styrking av arbeidet med ikkjeprelingsavtalen NTP. Den pågåande krigen i Ukraina har vist at atomvåpen framleis aktivt blir brukt som trussel.

Åtak på Jemen

Noreg bør ikkje ta del i krigshandlingar mot Jemen for å forsvare sjøtrafikkorridoren i Raudehavet, men halde seg nøytrale. Kortsiktig vil det ha negative konsekvensar for norske reiarlag at det går føre seg åtak på handelsflåten. Dette er sjølvstendig uheldig, men det finst ei alternativ leid. Om ein legg seg på ei aggressiv amerikansk linje, vil ein på lang sikt få ei meir utrygg passering langs både Somalia og Jemen. Det er ikkje strategisk lurt av Noreg og norsk handelsflåte å skaffa seg fiendar i denne regionen. Situasjonen må løysast med diplomati og forhandlingsvilje.

Forsvar

Frå 1990-talet har den europeiske forsvarsevna vorte redusert betydeleg, og vår viktigaste tryggingsspolitiske partner, USA, har flytta det strategiske fokuset sitt mot Asia og Kina. I lys av dette er heilt klart at europeiske statar må ta eit større ansvar for forsvar og tryggleik i Europa. Som eit land med ein eineståande sterk økonomisk posisjon og ein godt fundert sosialdemokratisk politikk, er det både viktig og rett at Noreg tek sin del av dette ansvaret. I Forsvarskommisjonens rapport (NOU 23:14) vart det slått tydeleg fast at Noregs forsvar og beredskap må styrkjast betrakteleg dei kommande åra. Situasjonen er alvorleg, og Arbeidarpartiet må visa handlekraft. Dette fordrar beinveges budsjettløft, etterfølgd av ekstraordinære løyvingar over fleire år. I tillegg må vi raskt auka bemanninga i forsvaret. Auka talet på elevar på krigsskulane, auka talet på vernepliktige og gjeninnføring av befalsskular er viktig for dette. Rapporten frå forsvarskommisjonen og dei fagmilitære råda frå forsvarssjefen har gitt gode grunnlag for iverksetjing av tiltak frå regjeringa.

Vestland Arbeiderparti vil:

- Løyva ein krisepakke til innkjøp av nødvendig militært materiell for å fylla forsvarets og sivile beredskapslager.
- styrke Forsvaret basert på Forsvarskommisjonens tilrådingar.
- at regjeringa skal sikra at forsvarsbudsjettet når eit nivå på minst 2 % av BNP.
- sikre auka produksjon av ammunisjon og sikre føreseielege rammevilkår for forsvarsindustrien.
- øymerke midlar til luftvern av forsvarskritiske byar som Bergen, Oslo, Trondheim og Bodø.
- sikre mobilt luftvern til Hærens manøverbataljonar og kritisk infrastruktur.
- sikre auka uthald og forsvarsvilje gjennom ein varig auke i inntaket til allmenn verneplikt og innføra ei sivil verneplikt for krigsdyktige og militærnektarar.
- sivil verneplikt skal fortrinnsvis gjennomførast i helsevesenet, naturvern og sosialt arbeid.
- auka inntak på sjø- og krigsskulen og sikre ei forholdsmessig befalsutdanning.
- styrkja arbeidet med å støtta opp ein regelstyrt internasjonal orden, også gjennom å reagere sterkt mot dei som bryt denne.
- utarbeida ein handelspolitikk som gjer Noreg mindre sårbar for internasjonalt politisk press.

Framleis solidaritet med Ukraina

Noreg gir gjennom Nansen-programmet omfattande sivil og militær støtte til Ukraina, og Noreg følgjer opp dei internasjonale forpliktingane sine med å ta mot ukrainske flyktningar. Russland utset ukrainarane dagleg for eit brutalt militært angrep som er eit grovt brot på folkeretten, og det er allereie grundig dokumentert av mellom anna FN, at russiske styrkar har gjort seg skuldig i omfattande alvorlege krigsbrotsverk. Dei russiske krigsbrotsverka er mellom anna angrep direkte angrep på sivile, tortur, kidnapping og vanæring av døde. Vestland Arbeidarparti vil uttrykkja den fulle solidariteten sin med befolkninga i Ukraina, og oppmoda maktene våre til å med uminka styrke støtta kampen deira for fridom og kontroll over sitt eige territorium. Vi kan ikkje godta at Russland vinn fram gjennom vald, krig og okkupasjon.

Vestland Arbeiderparti ber regjeringa:

- framleis vera ein pådrivar internasjonalt, for auka humanitær og militær støtte til kampen til den ukrainske befolkninga for liv og fridom.
- arbeid internasjonalt for meir effektive økonomiske sanksjonar mot Russland og Belarus.

Stopp av utrangerte norske fiskefartøy til fiske ved Afrika

Ei ny undersøking knytt til eksport av fiskefartøy, viser at mange av Norske fartøy hamnar i fiske rundt Afrika der det er svake forvaltnings- og kontrollregime. I desse områda er fisketrykket stort frå det som er havets og utanlandske interesser. Norske selskap er engasjert direkte eller via joint ventures. Det er lite innsikt og transparens i aktivitetane. Kampen mot IUU (illegal, unreported, unregulated fishing) fiske går dagleg ved afrikanske økonomiske soner. Dei eksporterte fiskefartøy har gjennom sitt livsløp vorte finansierte ved garantiar frå gratis kvoterettar frå storsamfunnet. Det står seg dårleg at norske kvotar er fundament for tilførsel av utrangerte fiskefartøy til fiske i utsette Afrikanske fiskerisoner.

Vestland Arbeidarpartiet vil:

- At regjeringa skal vurdere å nekta eksport av fiskefartøy og finne andre formål for utrangerte fiskefartøy, alternativt gjeninnføra ei kondemneringsordning, slik det var tidlegare i forskrift av 2002 om kondemneringstilskot. Regjeringa bør innleia samarbeid på dette området med andre Nord- Europeiske land som også har tilsvarende eksport.

Skiping av overvaksingsorgan i FN for verdshava

Noreg har utvikla eit sivilt overvakingssystem som ein del av Barentswatch-programmet (BW). Dette var del av utanriksminister Støres Nord-område satsing. BW kan vera eit verktøy som kan nyttast mot alle typar havaktivitetar og transportar knytt til ulike former for kriminalitet - innan fiskeri, miljø og forureining, transport av ulovlege varer, ulovleg hogga skog m.m. Ei sterkare internasjonal satsing på dette området kan gi ny kunnskap og evna til å overvaka utviklinga, og dessutan avdekkja og rapportera bekymringsverdige aktivitetar til landa både i internasjonalt farvatn, men også økonomiske soner til ressursfattige land med svake forvaltningsregime. "

Vestland Arbeiderparti vil:

- At det blir oppretta eit operativt overvakingsorgan i FN for verdshava, med mål om å førebyggja og stansa kriminalitet som miljøforureining, slaveri, tvangsarbeid, ressurskriminalitet, smugling og ulovleg fiske.

Noreg må gjenopne ambassade på Sri Lanka

I fleire år har Noreg vore sterkt engasjert på Sri Lanka, og i 2021 vart det investert 7,3 millionar kroner i skipinga av ein ny ambassade. Likevel er det no vedteke å stengja ned ambassaden, noko som har ført til kritikk. Tidlegare utviklingsminister Erik Solheim karakteriserer avgjerda som uklok og kortsiktig. Dette kjem som ein skuffelse for norsk-tamilar og sivilsamfunnet på Sri Lanka, som uttrykkjer misnøya si med avgjerda. Stenginga av ambassaden blir sett på som eit tilbakeslag for det langvarige engasjementet Noreg har hatt i regionen.

Griegakademiet må få nybygg

Griegakademiet prosjektet er kvalitetssikra, områderegulering er ferdig og totalentreprenør er klar. Regjeringas krav om ekstra kvalitetssikring vil vera klar i løpet av våren 2024. Musikkakademiet vart oppretta i 1905 med støtte frå Edvard Grieg. Griegakademiet er i dag ein del av Fakultet for kunst, musikk og design. Fagmiljøet har stor breidd og bidreg gjennom forskning, utdanning og innovasjon til å utvikla samfunnsrelevante musikkpraksis innanfor utøvande musikk som klassisk, jazz og tradisjonsmusikk (Ole Bull akademiet), komposisjon, musikkterapi, musikkvitskap og utdanning av musikkklærarar. Dagens lokale er nedslitne og lite funksjonelle med omsyn til fysisk miljø, samhandling og øving. Inneklima gir helsemessige utfordringar. Det er eit prekært behov for nye lokale. I tillegg til eigenverdien til musikken representerer den ei viktig framtidsretta næring. Den internasjonale etterspurnaden etter norsk musikk er aukande. Verdiskaping har auka betrakteleg sidan 2011. Den nordiske musikkbransjen er leiande innan digitaliseringa. Norsk musikkbransje hadde ei omsetning på 10 mrd. kr i 2015. Verdiskapings- og sysselsetjingsutviklinga i musikkbransjen har vore sterkare enn i fastlandsøkonomien i perioden 2011-2015. I 2015 sysselsette musikkbransjen 11 665 ein auke på 24% frå 2011. Gjennomsnittleg lønnsemd har lege stabilt rundt 7 prosent, men auka til 9,1 prosent i 2015. I tillegg kjem talet på offentleg tilsette der hovudtyngda er kulturskulen, skuleverket og musikkterapeutar har auka mykje dei siste åra.

Griegakademiet har eit prekært behov for nye lokale. Den ekstra kvalitetssikringa vil vera klar i løpet av våren, slik at regjeringa kan gi oppstarts midlar i årets reviderte statsbudsjett.

NRK må flytta fleire ressursar frå teknologimiljøet til Media City Bergen og NRK Vestland

NRK samfunnsoppdraget sitt er beskrive i vedtektene, men også i NRK-plakaten sine vedtekter: -§ 23 NRK har eit særleg beredskapsansvar. NRK skal leggja til rette for at styremaktene når ut til befolkninga med informasjon ved nasjonale kriser. NRK skal i slike situasjonar også ønskja å halda oppe ei omfattande nyheitsdekning og eit breitt allmennkringkastingstilbod som dekkjer behovet til befolkninga for oppdatert informasjon. -§ 24 NRK skal vera til stades på, og utvikla tenester på, alle viktige medieplattformer, under dette Internett, for å nå breiast mogleg ut med det samla programtilbodet sitt. Sist forslaget vart fremja valde dåverande kulturminister Grande å gi Bodø oppdraget. Det er viktig at distriktskontora får ulike oppgåver, men det bør strategisk slik at dei gir

meirverdi både lokalt og nasjonalt og ikkje berre eit påskot for å unngå å splitta opp etablerte miljø i Oslo

Media har ei grunnleggjande rolle i demokratiet. NRK sitt samfunnsoppdrag om å nå heile befolkinga og motverka falsk informasjon, føreset at dei er i front innan teknologi og medieutvikling. Medieklyngja i Bergen har vorte ein global aktør innan mediateknologi og innovasjon. Dei leverer til alle dei store internasjonale broadcasterne, som BBC, CNN og Sky News. For at NRK skal styrkja samfunnsoppdraget sitt bør dei bli ein meir integrert del av teknologifagmiljøet i Media City. NRK nasjonalt er på flyttefot og bør derfor vera rett tidspunkt for å flytta delar av teknologimiljøet til NRK Vestland. I tillegg til å styrkja NRK så vil det også styrkja det nasjonale mediateknologimiljøet og bidra til ytterlegare verdiskaping i eksisterande mediatek-selskap og oppstart av nye.